

Ieskats dažādu vēsturisko laikmetu mūzikā

1. Vingrinājumi Fa mažorā (pirms vingrinājumiem noteikti dziediet gammu skolotāja piedāvātajos variantos!)

Atkārto un
ieraksti pareizi
atslēgas zīmi!

Izpēti toņu, pustoņu attiecības,
skaties klaviatūrā!
Kurās vietās mainās toņu, pustoņu
attiecības, kad ieraksta atslēgas zīmi?

Ieraksti tonikas (I pakāpes)
trijskani un paraksti zem notīm
pakāpes ar romiešu cipariem!

Dziedi gammu ar
visiem kopā skolotāja
piedāvātajos variantos!

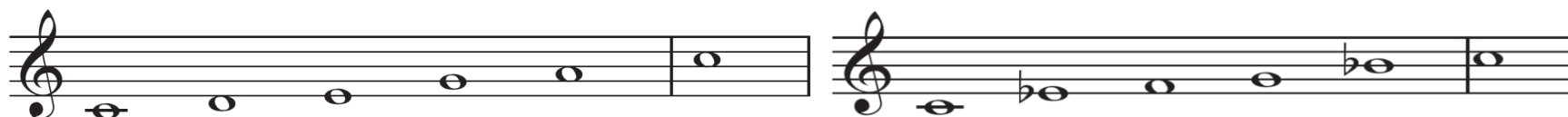
2. Klausoties ierakstu, nosaki, cik toņu ir šajā skaņurindā!
Ar kuru tautu/zemju kultūru tev asociējas šī skaņkārtā?

Skaņkārtu, kurā ir piecas pakāpes un starp tām veidojas tikai divu veidu intervāli – lielas sekundas un mazas tercās, sauc par pentatoniku. Šī skaņkārtā ļoti izplatīta ķīniešu mūzikā, bet sastopama arī Eiropas mūzikā.

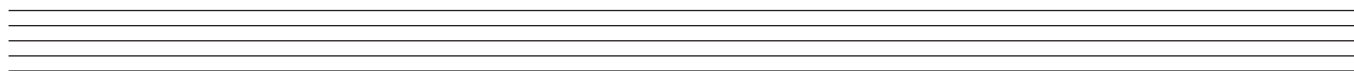

<https://www.youtube.com/watch?v=ne6tB2KiZuk>

2.1. Salīdzini šīs divas pentatonikas skaņu rindas! Tie ir tikai divi piemēri, kā var skanēt pentatonika.

2.2. Izveidojiet divas grupas! Katras grupas dalībnieki izvēlas viena veida skaņkārtu un uzraksta savu pentatonikas melodiju, izmantojot tikai dotās skaņas! Kad melodija ir uzrakstīta, to dziediet pa vienam un visi reizē (pa grupām)! Jūs atklāsi kaut ko īpašu!

Kā jums izdevās? Kāpēc izdevās? Pamato!

3. Tikai kopš 17. un 18. gadsimta mūzikā ir nostabilizēties mažors un minors.

3.1. Salīdzini divus nošu piemērus! Raksturo, kas tajos līdzīgs, kas – atšķirīgs! Klausies un seko līdzī nošu rakstam!

Viduslaiki

ANT.

S Al- ve, * Re- gí- na, Ma- ter mi- se- ri- córdi- ae : Vi- ta, dulcé- do, et spes nostra, sal- ve. Ad te cla- má- mus, éxu- les, fi- li- i Hevae. Ad te suspi- rá- mus, geméntes et flentes in hac lacrimá- rum valle. E- ia ergo, Advo- cá- ta nostra, il- los tu- os mi- se- ri- cór- des ó- cu- los ad nos convér- te. Et Je- sum, bene- dí- ctum fructum ventris tu- i, no- bis post hoc ex- í- li- um osténde : O cle- mens : O pi- a : O dulcis

a Quadragesima usque ad Pascha Resurrectionis exclusive, quae omittitur Feria VI in Parasceve.

* Virgo Ma- rí- a.

Sal - ve, Re - gi - - - na, ma - ter mi - se - ri - cor - dia - e,
vi - - ta, dul - ce - - - do et spes nos - tra, sal - ve.
Ad te cla - ma - mus, ex - su - les, fi - li - i He - vae.
Ad te su-spi-ra - mus, ge-men - tes et flen - tes in hac la - cri-ma - rum val - le.

3.2. Dažādu laikmetu vingrinājumi lasīšanai pēc notīm. Spēlē piedāvātos mūzikas piemērus uz metalofona vai ksilofona vai dziedī ar nošu nosaukumiem (ar tekstu)! Salīdzini un raksturo, kas līdzīgs, kas – atšķirīgs!

Viduslaiki

Sena angļu melodija

Gm Dm Gm Cm Dsus D Gm

9 Gm Dm Gm Cm Dsus D Gm

Baroks

J. S. Bahs

Rotaļīgi

Klasicisms

V. A. Mocarts fragments no operas “Figaro kāzas”

Allegro

Romantisms

Ērkšķrozīte

Zēns un roze

J.V.Gēte, atdz. C.Dinere
Viegli

F.Šūberts

1. Rozīt, rīta svaigumā
Redzēja zēns laukā.
Koša, sārta bija tā.
Vērās zēns tās daiļumā,
Prieks tam sirdī plauka.

2. “Rozīt, tevi plūkšu es”,
Teica zēns kāri.
Roze teica: duršu es,
Lai tu mūžam atceries.
Nedari man pāri!

3. Draiskais puisēns noplūca
Rozi klajā laukā.
Roze viņu sadūra,
Pati sāpēs novīta,
Vairāk neatplauka.

Piedziedājums:

“Rozīt, rozīt, sarkanā,
Ērkšķu rozīt, jaukā!”

21. gs., mūsdienas

Viktors Kalniņš

Kā debesīs
(Ness un Nesija)

Zigmars Liepiņš

8

15

21

Voce

Nakts nav tā - pat ,nakts kaut - ko grib

Vējš nav tā - pat, vējš kaut - ko grib vējš kaut ko mā - ca

mums Un de - be - sis ,un de - be - sis Kad at - mi -

nē - si ,ko grib nakts, kad at - mi - nē - si, ko grib vējš

F(add9)/G G F(add9)/G G C G C

Am G(SUS4) G Em C/E

F C/G G C F/C C

G(SUS4) G Em C/E C7 C Fmaj7

Izdevējs SIAAģentūra Mūza © 2012

28

tu bū-si tik pat liels kā mēs, kā de-be-sis kā de-be-

F C/E Dm7 C/G

35

Vīr. Siev. Vīr.

sis Nakts nav tā-pat, nakts kaut-ko grib Vējš nav tā-pat, vējš

G7(sus4) G C G C Am7

42

kaut-ko grib vējš kaut-ko mā-ca

G(sus4) G Em C7/E

47

mums Un de-be-sis, un de-be-sis

F C/G G G7 C F/C C

Izdevējs: MĀ Agentūra Mūza © 2012

Šīs dziesmas notis pieejamas tīmekļa vietnē: <http://www.zigmarsliepins.lv/ness-un-nesija.html>

Pārdomā, salīdzini, pieraksti, pārrunā!

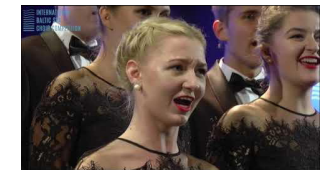
Kas visos piemēros ir kopīgs? _____

Kas ir atšķirīgs? _____

Kas raksturīgs senākai mūzikai? _____

Kas raksturīgs mūsdienu mūzikai? _____

4. Izpēti attēlus! Katru attēlu savieno ar tam atbilstošu aprakstu! Pamato! Klausieties visi kopā mūzikas piemērus un pamatojiet, kurš mūzikas piemērs kuram attēlam un aprakstam atbilst!

- A Viduslaikus raksturo vienbalsīga baznīcas mūzika – gregoriskais korālis, himna, sekvence, mesa. Laicīgā mūzika viduslaikos skan pilsētu laukumos, ceļojošo teātru izrādēs. Viduslaiki ir periods, kad veidojas daudzbalsīgā mūzika.
- B Klasicisms mūzikā ir periods starp baroku un romantismu. Klasicisma laikā tika izveidotas pirmās lielās koncertzāles, komponisti rakstīja mūziku, ko spēja uztvert plaša sabiedrība. Klasicisma stila mūzikā nostabilizējās šādi žanri – sonāte, simfonija, kvartets.
- C Mūsdienu mūzika skan visur – koncertos, stadionos, uz ielas, transportā, pat veikalā. Ikviens cilvēks var klausīties savai gaumei atbilstošu mūziku. Ir ļoti daudz dažādu mūzikas stilu un žanru. Mūsdienu mūzikā liela nozīme ir ne tikai akustiskiem, bet arī elektroniskiem mūzikas instrumentiem, datortehnikai un skaņu tehnoloģiskai apstrādei.
- D Antīkajā kultūrā mūzika skanēja teātrī. Koros dziedāja vienbalsīgi, galmā un tempļos dziedāja liras pavadījumā, Olimpiskajās spēlēs atskaņoja odas par godu uzvarētājiem, muzicēja mūziķu sacensībās. Eiropas mūzikas attīstību noteica Pitagora skaņojums, senās skaņkārtas, mūzikas pieraksts ar burtiem. Līdz mūsdienām ir saglabājušies termini, kuru izcelsme saistīta ar sengrieķu valodu, Mūzikas instrumenti: sistrs, flauta, pānflauta (Pāna flauta), lira, kitāra, auloss, dubultauloss, hidrauloss.
- E Mūzikā baroka laikmetā jeb 17. gadsimtā un 18. gadsimta pirmajā pusē nostiprinās operas žanrs un vokāli instrumentālā mūzika. Veidojas kamermūzika un orķestra mūzika. Izcilākie komponisti – Johans Sebastiāns Bahs un Georgs Frīdrihs Hendelis. Jaunie žanri – deju svīta, sonāte, koncerts, variācijas, fūga; Instrumenti – ērģeles, klavesīns; violas un vijoles uzplaukums. Pastāsti, kas kopīgs baroka laika arhitektūrai un mūzikai!
- F Renesanses laikmets ilgst aptuveni no 14.–16. gadsimtam. Šajā laikā baznīcas mūzikā veidojas divi virzieni – katoļu (mesas, motetes) un protestantiskā mūzika (korāļi). Stingrā stila polifonās mūzikas uzplaukums. Ļoti spēcīga ir laicīgā vokālā mūzika (dziesmas, madrigāli), kā arī aizsākas patstāvīga instrumentālā mūzika. Mūzikas instrumenti – lauta, vijole, viola, klavesīns u. c. Jaunie žanri – prelūdija, tokāta, variācijas, fantāzija, ričerkārs.